

החומר בעלון מתוך
מתבתא
הגמרא של לומדי
הדף היומי

שיעורי
תורה

היכלי תורה

ערש"ק פרשת תזריע כח אדר ב תשסח ♦ דף היומי בבלי: גדרים טו ירושלמי: יבמות מג

נושאי ה'דף' בעלון

- קיום שתי תעניות בתענית אחת.....נזיר טו
- אבלות זמן מועט קודם הרגל מבטלת גזרת שבעה.....נזיר טו
- אבלות שבעה ימים קודם הרגל מבטלת גזרת שלשים.....נזיר טו
- ספירת שני ימים בספירת העומר מספק.....נזיר טז
- קיום קבלות רק עד חצי היום, מדין 'מקצת היום ככולו'.....נזיר טז
- כהן שהיה באוהל ואחר כך מת שם מת.....נזיר יז
- ירד למצרים לטיול ורוצה להשתקע שם.....נזיר יח
- ירד למצרים לטיול ורוצה להשתקע שם.....נזיר יח
- נזר בבית הקברות ונטמא לענין תגלחת.....נזיר יח
- נזיר שנטמא ונטהר וחזר ונטמא.....נזיר יח
- נזיר שנטהר ממתי מונה נזירותו.....נזיר יח
- הימנעות מאכילת בשר ויין באמצע השבוע.....נזיר יט
- התרת נדר שנדר להצלת בנו.....נזיר יט
- אמירת תלמיד שלום לרבו.....נזיר כ
- דיבור בגוף שלישי לרב או לאב.....נזיר כ
- היוצא ידי חובת ברכה מחבירו, והמברך הפסיק בדיבור לאחר הברכה.....נזיר כא
- כפתור ופרח.....עמוד 6

וביום השמיני ימול בשר ערלתו... (יב ג)

בילקוט: זה שאמר הכתוב (קהלת יא) 'תן חלק לשבעה וגם לשמונה', רבי נחמיה אומר, 'תן חלק לשבעה', זה דור שמל משה לשבעה, 'וגם לשמונה' זה דור שמל יהושע לשמונה.

דברי הילקוט שאמר שמל משה את דורו לשבעה, צריכים ביאור.

ונראה לפרש, דהנה מה שנקוט בידינו כלל שהיום הולך אחר הלילה, מיוחד הוא בישראל, ולא באומות העולם שאצלם הולך הלילה אחר היום. גם בישראל מה שהיום הולך אחר הלילה, נתחדש רק במתן תורה, ואילו קודם לכן היה גם בישראל הלילה הולך אחר היום.

הנולדים באור לח' ניסן, לפי האמת והדין הנוהג בישראל לאחר מתן תורה, לא הגיע זמן מילתם עד יום ט"ו בניסן. לפי דין זה, ביום י"ד בניסן, בעת הקרבת הפסח, לא היתה צריכה מילתם לעכב את אביהם מלאכול בפסח. אלא בפסח מצרים לפי שעדיין לא נהג בהם דין זה, והיו עדיין כשאר אומות העולם שהלילה הולך אחר היום, ואם כן חשובים הנולדים בליה שבין ז' לח' בניסן כנולדים בז' בו, וביום י"ד הגיע יום השמיני שלהם והרי הם מעכבים את אבותיהם מלאכול בפסח, ולפיכך מל אותם משה רבנו.

זה שאמר הילקוט, 'תן לי חלק לשבעה' זה דור שמל משה רבנו, שאף על פי שבאותה עת היה יום מילתם יום שמיני ללידתם, היה זה רק לפי ההלכה שנהגה באותה עת, אבל לאחר שניתנה תורה ונתחדשה הלכה שהיום הולך אחר הלילה, הנימול לעת כזאת חשוב כנימול לשבעה.

בזאת תתורץ קושית רבי אברהם אבן עזרא שהביאו התוס' (ראש השנה יג. ד"ה דאקריבו), על הפסוק ביהושע (ה יא), 'ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי בעצם היום הזה', והיינו שקודם לכן לא יכולים היו לאכול מתבואות הארץ, מחמת איסור חדש. והקשה רבי אברהם אבן עזרא, הא ממחרת הפסח היינו ט"ו בניסן שהוא מחרת שחיתת הפסח הנשחט ב"ד, ואיך הותר להם אז איסור חדש, והלא אין התבואה החדשה ניתרת עד יום ט"ז בניסן, שהוא יום הקרבת העומר.

אבל לפי מה שביארנו יש לומר כי יום ט"ו נקרא מחרת הפסח רק בעת צאתם ממצרים, שאז היה הלילה הולך אחר היום, וליל אכילת הפסח שייך ליום י"ד שלפניו, ויום ט"ו הוא מחרתו. אולם לאחר שנשתנה ההלכה, והלילה שבין י"ד לט"ו שייך למחרתו והרי הוא מכללו של יום ט"ו, הרי אין יום ט"ו קרוי מחרת הפסח, רק יום ט"ז.

ע"פ פנים יפות

קיום שתי תעניות בתענית אחת

בסוגיין מבואר שהאומר הריני נזיר לכשיהא לי בן, ונולד לו בן עד שבעים לא הפסיד כלום, וביארו **התוס'** (לעיל ג: ד"ה הריני) שאם הבן נולד עד שבעים, הנזירות של הבן מובלעת בנזירות האב ואינו צריך למנות עוד ל' יום לבן, אולם דעת **הרמב"ם** ועוד ראשונים שנזירות אחת אינה עולה לשניים.

ובשלטי גבורים (שבועות ט) כתב שיש ללמוד מדברי התוס' שאדם שנדר לצום ארבעים יום רצופים, וימים אלו נפלו בעשרת ימי תשובה, והוא נוהג להתענות גם בהם, הרי אם כל עשרת ימי תשובה מובלעים במ' יום, הרי הוא נפטר במ' יום שצם, ואינו צריך לצום עוד ימים, אולם אם אין כל העשרה ימים מובלעים בתוך הארבעים יום, אינם עולים למניין המ' יום, ועליו לצום בעשרת ימי תשובה, ובנוסף לזה עוד מ' יום.

והנה **בשו"ת מהרי"ל** (סי' קיח, הו"ד בבי"א או"ח סי' תקסח ד"ה כתב מהרי"ל) נשאל, מאדם שאשתו נדרה להשתטח על קברי הצדיקים ברעגנשפורק, ולאחר זמן הלכה האשה לרעגנשפורק לצורך אחר, אם יצאה ידי נדרה בהליכה זו, או שמא כיון שלא הלכה במיוחד לצורך ההשתטחות על הקברים, לא יצאה ידי חובתה.

והשיב **המהרי"ל** 'זוגתך שאלה אותי, והשבת לי לה בהליכה זו'. וביאר **המהרי"ל**, 'וטעמא דידי הואיל ומקיימה נדרה שהולכת על קברי הצדיקים, מאי איכפת לן אם עשתה ג"כ שליחות אחר אגב'.

כיוצא בזה כתב **המהרי"ל**: אדם שנדר להתענות סכום ימים רצופים, ונפל לו בהם תענית חובה, יוצא הוא ידי חובת שני התעניות. וכך נפסק גם **בשולחן ערוך** (או"ח שם סי"א), הנודר לצום סכום ימים רצופים ואירע בהם תענית חובה, עולין לו.

והקשה **המהרי"ל** ממה שאמרו לעיל (ג:): שהאומר, הריני נזיר, ונזיר לכשיהיה לי בן, צריך למנות שני נזירות, ולכאורה מבואר שאין אומרים שני נזירות אחת פוטרת את השניה, ואם כן גם גבי נדר לתענית נאמר כך, וכתב ליישב שהיות ואמר במפורש שיהיה ב' פעמים נזיר, ושני נדרים הם, על כן מחוייב בשני נזירותיו.

וכך מבואר להלכה **במגן אברהם** (ס"ק כב) **ובמשנה ברורה** (ס"ק מט) שכל מה שמבואר בשו"ע שאדם יוצא ידי חובת שני תעניות בתענית אחת, היינו רק כשלא נדר שהוא התענה, [כגון בתענית חובה שחייב בה אף כשלא נודר שיצום], אבל אם היה חייב לצום מחמת נדר, וכגון שנדר לצום בשני וחמישי, ואחר כך נדר לצום ארבעים יום רצופים, אין הצומות שהוא צם בשני וחמישי עולות לו מן המניין.

אבלות זמן מועט קודם הרגל מבטלת גזרת שבעה

מי שמת לו מת קודם הרגל ונהג בדין אבלות שבעה אפילו זמן מועט קודם הרגל, בטלה ממנו גזרת שבעה ואינו צריך לנהוג אבלות שבעה לאחר הרגל.

אבלות שבעה ימים קודם הרגל מבטלת גזרת שלשים

הקובר את מתו שבעה ימים קודם הרגל ונהג אבלות שבעה, בטלה ממנו גזרת שלשים, ואף אם חל היום השביעי בערב הרגל מותר לספר ולכבס בערב הרגל. ואף אם לא גלח קודם הרגל מותר לגלח אחר הרגל ואינו נוהג אבלות שלשים אחר הרגל.

ספירת שני ימים בספירת העומר מספק

בדבר אברהם (ה"א סי' לד) דן אם מי שהיה בדרך רחוקה, והיה מסופק במנין ימי ספירת העומר אם הוא עומד בשלשה לספירה או בארבעה, אם יכול לברך ולספור מספיקא שני מספרים היינו היום שלשה ימים היום ארבעה ימים.

וכתב שבפשטות נראה שאין ענין הספירה שיוציא מלות המספר מפיו, אלא עניינה שידע ויחלט אצלו מדעת ומהחלט המנין שהוא סופר, ובלאו הכי לא מיקרי ספירה כלל אלא קריאת מלות הספירה, ולא ספירה עצמה.

ועל כן כשאינו מבין ויודע את מספרו מדעת, לא מיקרי מנין וספירה כלל, ולכן אם מסופק בימי הספירה בודאי אינו מונה שני ימים מספקא, שהאיך יאמר היום שלשה ימים היום ארבעה ימים דאיזה מספר הוא שאם אפשר שהוא שלשה ואפשר שהוא ארבעה א"כ לא הוי מספר כלל שהרי אינו מכיר ואינו יודע בהחלט את המספר שהוא מונה.

בהוצאה השניה הוסיף על כך הדבר אברהם בהג"ה (שם) שחכם אחד העיר שלפי זה יובנו היטב דברי הריב"ן בסוגיין שכתבו שאם בין השמשות הוא ספק, היא זבה ודאית להביא קרבן, ולכאורה דבריהם צריכים ביאור, ולפי היסוד הנ"ל מבואר היטב שכיון שצריכה לספור יום טהרה, לכן כל שהיא מסופקת בבין השמשות אם יום הוא או לילה, ולחד צד נסתרה הטהרה, ממילא אין כאן ספירת טהרה כלל, שאין זו בתורת ודאי ומביאה קרבן, [אך הדבר אברהם הוסיף שם, שלדעתו לא מבואר בכך דברי הריב"ן וכונה אחרת יש בדבריו].

אמנם למעשה כתב הדבר אברהם שאע"פ שהסברא נכונה ויש לה סמוכים, מכל מקום כיון שמהראשונים מוכח שלא סברו כך, על כן למעשה אפשר לספור ב' ספירות מספק, ולפי ספירה בזמן הזה דרבנן אולי נכון יותר שיספור ב' ספירות מספק בלא ברכה.

ובשו"ת ערוגת הבשם (סי' קסח) כתב שמי שמסופק כמה היום לעומר וספר המניינים שמסופק בהם, דהיינו שאמר היום ארבעה ימים, היום חמשה ימים, לא יצא ידי חובה כיון שלא ספר מניין מבורר. אך **בשו"ת מנחת יצחק** (ח"ח סי' מה) העיר על דבריו, עיי"ש.

קיום קבלות רק עד חצי היום, מדין 'מקצת היום ככולו'

במשנה. מי שאמר הריני נזיר, מגלח יום שלשים ואחד. ואם גילח ליום שלשים, יצא. ובגמרא לעיל (ה:): מבואר שכיון שפירט ואמר שלוששים יום, אף שסתם נזיר שלוששים יום, לכן לכל הדעות צריך שיעברו שלוששים יום שלמים, ואין אומרים מקצת היום ככולו.

במחנה אפרים (נדרים סי' לד) כתב ללמוד מכך שאדם האומר שיעשה דבר מה לאחר שלשים יום, אינו צריך להמתין שלוששים יום שלמים, שהרי בסוגיין מבואר שרק בנזירות אנו אומרים שצריך שיעברו שלוששים יום שלמים, ומפני שהוסיף ופירט כן בלשונו, אבל בשאר דברים שאם האדם לא יאמר זמן לא נדע על מה כוונתו, אין לומדים מכך שאמר 'ל יום' וכיוצא"ב שכונתו שיעברו ימים שלמים.

ולמעשה נקט שיש חילוק בין קום ועשה לבין שב ואל תעשה, והיינו שאם מקבל על עצמו נזירות להיות קדוש, כיון שנהג מקצת יום שלשים בנזירות מספיק. משא"כ אם אומר לא אלך לביתו של פלוני שלשים יום, אם הלך ביום שלשים, ואפילו אחר חצות עבר על נדרו.

ועייין **בשו"ת גינת ורדים** (או"ח כלל א סי' כח) שהאריך בכמה גדרים בענין זה, מתי אומרים מקצת היום ככולו ומתי אין אומרים.

יום ראשון א ניסן

נזיר יז

כהן שהיה באוהל ואחר כך מת שם מת

ברמ"א (י"ד סי' שעב ס"א) כתב, כהן ששוכב ערום, והוא באהל עם המת ולא ידע, אין להגיד לו, אלא יקראו לו סתם, שיצא כדי שילביש עצמו תחלה. אבל אם כבר הגידו לו, אסור להמתין עד שילביש עצמו.

בפתחי תשובה (סק"ד) הביא בשם **המשנת חכמים** (יסוה"ת בצפנת פענח אות טז) שדייק שאם כבר הגידו לכהן, אסור לו להמתין עד שילביש את עצמו, והדין כן אף אם נכנס תחלה בהיתר קודם שמת שם המת, ואף שמת פתאום ולא עשה הכהן שום איסור בהליכתו לבית.

והעיר המשנת חכמים שיש לדום בזה, כיון שתחלת כניסתו של הכהן היה בהיתר, ואם כן לא יהא השהיה ששוהה אח"כ כמעשה, ובשב ואל תעשה אמרינן גדול כבוד הבריות, ודוקא אם הכניסה היה באיסור אף שהיה שוגג חשיב השהיה כמעשה, אבל אם היה בהיתר לגמרי לא חשוב השהיה כמעשה.

אולם **המל"מ** (ביאת מקדש פ"ג ד"ה גריסין) כתב להוכיח ממה שאמרו בסוגיין, כגון שנכנס בשידה תיבה ומגדל ובא חבירו ופרע עליו את המעזיבה, וכתבו **התוס'** (שם) דוקא באונס כו', הרי מבואר שאף שהביאה היתה בהיתר, והטומאה היתה באונס, פשיטא ליה לתלמודא דלקי אלא דבעי אי בעי שהייה. וכיוצא בזה מבואר **בשארית אריה** (סי' לב) שכתב לדייק מסוגיין שאע"פ שתחילת הכניסה היתה בהיתר, מ"מ אם בא אחר כך איסורא, אע"פ שאינו עושה מעשה משעה שבא עליו האיסור, מ"מ תחילת המעשה של היתרא גורם לאיסור שלאחר שעה להיות נחשב כעושה מעשה בידים.

ובשו"ת הר צבי (או"ח ח"א סי' יא) הוסיף שכיון שלענין איסור אמרינן שגם אם תחילת המעשה היה בהיתרא היא גורמת לשהיה של איסור דלאחר שעה להיות נחשב כאילו עשה מעשה בידים, מסתברא שה"ה דיש לומר כן לענין מצוה, ולכן גם כשלבש טליתו קודם שיאיר היום, מברך לאחר שיאיר היום, ואף שמעשה הלבישה היתה בפטור מ"מ היא גורמת לשהיה הלבישה אח"כ של חיוב להיות נחשב כאילו עשה אז מעשה הלבישה בחיוב ושפיר מברך להתעטף. ומתורץ בזה גם דינו של המחבר בלן בטליתו בלילה שצריך לברך עליו, וגם דינו של הארצות החיים לענין הפקיר טליתו וחזר וזכה בו, דנהי שבאמצע שהותו בעטיפה והלבישה היה שעת פטור ונפסק חיוב המצוה, מ"מ עצם מעשה הלבישה לא נפסק כל זמן שלא פשט את הטלית וממשיך בלבישתו ולא גרע ממעשה לבישה שהיתה בפטור דאמרינן שנגרר כל משך זמן הלבישה אחר תחילתה ובכל שהיה ושהיה שבאה אח"כ בחיוב חשיב כאילו עשה מעשה העטיפה והלבישה ושפיר מברך להתעטף.

וכל זה לא שייך אלא בשהיית גופא בלבישה דאיסורא של כלאים או בלבישה של מצוה דציצית, או בשהיית גופו בטומאה, שבזה שמשוהה את גופו בלבישת מצוה או איסור חשיב כמלביש את גופו אבל לענין קביעת מזוזה דאין שם שהיית הגוף, שפיר כתב **הברכ"י** (או"ח סי' יט) שלא תקנו הברכה רק על שעת קביעת המזוזה, ולכן השווכר בית שיש בו מזוזה אינו מברך, דלא תקנו הברכה רק על שעת קביעת המזוזה, וממילא גם בדין בנוסע מעירו ואח"כ חוזר לביתו אינו מברך, וסיים דצריך עיון לדינא, עיי"ש.

יום שני ב ניסן

נזיר יח

ירד למצרים לטיול ורוצה להשתקע שם

כתב **הרמב"ם** (מלכים פ"ה ה"ח) בשלשה מקומות הזהירה תורה שלא לשוב למצרים וכו', ומותר לחזור לארץ מצרים לסחורה ולפרקמטייא, ואין אסור אלא להשתקע שם, ואין לוקים על לאו זה, שבעת הכניסה מותר הוא, ואם חשב להשתקע שם אחר כך, הרי אין בו מעשה. [ועיין בשדי חמד (מערכת ל כלל קכד)].

מדבריו דייק **הקרבן אורה** (ד"ה ועוד יש מקום) שאף על פי שעשה מעשה בכניסתו, ועבר על לא תעשה, כיון שבשהייתו אין בה מעשה, אינו לוקה. ולפי זה הקשה מאי שנא דין שהייה במצרים שלא חשיב מעשה מה שאינו יוצא, ומאי שנא דלענין יציאה מן הטומאה חשיב מעשה.

וכתב שיש לחלק דעל יציאתו ממצרים בלא"ה לא שייך מלקות דהוי התראת ספק שיכול לומר דיצא משם ולא ישתקע כיון דאין איסור בשהייה שם, ומש"כ דאם יחשוב להשתקע הוי אין בו מעשה היינו אפילו אם אומר בשעת כניסתו לשם דנכנס ע"מ להשתקע שם מ"מ אין בו מלקות כיון דבכניסה עצמה אין כאן איסור ומה שאומר דכניסתו היא להשתקע זה אין בו מעשה.

וי"ל עוד דהתם במצרים דאינו מצווה על הפרישה משם וליכא איסורא אלא השקיעה שם זה חשוב שפיר אין בו מעשה כיון דאין שיעור לזה. אבל בלא"ה נראה דהתראת ספק הוא. ויש לדקדק בדברי **הרמב"ם** ז"ל שם דממה שכתב דלא הותר לחזור למצרים אלא לסחורה ולפרקמטיא משמע דלטיול בעלמא אסור, וא"כ מציינו מלקות בלאו זה כשיורד רק לטיול בעלמא, ואמאי כתב דאין אסור אלא להשתקע. וי"ל דלאו דוקא לסחורה אלא היינו ירידה ע"מ לחזור דזה מצוי הוא בסחורה ובפרקמטיא, ואין אסור אלא הישיבה שם וכמבואר בירושלמי הביאו הכ"מ ז"ל שם לישיבה אי אתה חוזר, וגם בזה צ"ע בדברי הראשונים ז"ל.

נזיר שנצטרע

נזיר שנצטרע והוחלט, ימי חלוטו וימי ספרו שסופר בין תגלחת ראשונה לשניה אינם עולים לו לנזירותו, אבל את הימים שמנה כבר אינו סותר.

נזר בבית הקברות ונטמא לענין תגלחת

מי שנזר כשהוא בבית הקברות ונטמא באחת מן הטומאות שנזיר מגלח עליה, אינו מגלח לכשנטהר.

נזיר שנטמא ונטהר וחזר ונטמא

נזיר שנטמא בטומאת מת ונטהר, וחזר ונטמא אף כמה ימים לאחר שנטהר קודם שהביא חטאתו, אף שהתרו בו על כל טומאה וטומאה, אינו מביא אלא קרבן אחד. וכיון שגילח לאחר שנטמא מטומאה הראשונה, אינו צריך לגלח כשנטמא מטומאה השנייה. ואם נטמא לאחר שהביא חטאתו אף שלא הביא עדיין אשמו ועולתו, צריך להביא שני קרבנות על שתי הטומאות.

נזיר שנטהר ממתי מונה נזירותו

נזיר שנטהר מטומאתו, אינו מונה נזירותו אלא משעה שיביא חטאתו. אבל אשמו ועולתו אינם מעכבים ומונה אף שלא הקריבם עדיין.

הימנעות מאכילת בשר ויין באמצע השבוע

בסוגיין. ר' אלעזר הקפר ברבי אומר, מה ת"ל (במדבר ו) 'וכפר עליו מאשר חטא על הנפש', וכי באיזו נפש חטא זה, אלא שציער עצמו מן היין, וק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא, המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה.

והנה **בבאר היטב** (או"ח סי' קלד סק"ד) כתב בשם **האר"י והשכנה"ג**, 'אשרי למי שאפשר לו לפרוש מבשר ויין כל השבוע', וכן הובא בהקדמת מהר"ח"ו לשער ההקדמות, בהקדמת מגיד מישרים ובספר **אור צדיקים** (סי' כג סכ"ה).

ובחסד לאברהם (מעין חמישי נה"ו) כתב שחיבוט הקבר בא לאדם על אשר שמח בזמן שאינו ראוי לשמוח, ואין שמחה אלא בבשר ויין, וכל הימים שבהם נופלים על פניהם אינם ימי שמחה ולכן אסור בהם אכילת בשר ושתיית יין.

ועיין בספר **סור מרע ועשה טוב** (הוספות מהרצ"א אות לו) כתב שאם יודע האדם טבע חלישותו ובפרט בדורות האלו שאין צריך לפרוש מבשר ויין כל השבוע.

ובשדי חמד (אסיפת דינים מערכת אכילה אות א) כתב ללד סעד וסמך לאחד שנהג פרישות שלא לאכול בשר, וכתב, 'חלילה וחלילה ללגלג עליו ואשרי חלקו כי גם מן היין הוא פרוש מרובה זולת יין מצוה וידוע כי עמל אדם לפיהו וכמה איסורים נמשכים מרוב אכילה והרבה יין עושה רח"ל וכבר כתבו בשם הרב האר"י אשר למי שאפשר לו לפרוש כל השבוע מבשר ויין, והביא שם בשם השבט מוסר שלא הותר אכילת בשר אלא לצדיק גמור, ועם שכל זמן משנת חסידים הוא וחלילה לאסור לכל אדם אכילת בשר, ומ"מ למדנו כי נכון הדבר שמי שיוכל לסגף עצמו חסין קדוש יאמר לו.

יש שאמרו להימנע דווקא ביום א' מיין ובשר, מפני שביום א' נחרב בית המקדש (הנהגות צדיקים, תקונים והנהגות ממקובלי צפת אות ט, ועיין בבבא בתרא ס: ובספר נצח ישראל למהר"ל פכ"ג ד"ה הרי לך).

ועיין עוד במה שנתבאר בענין צומות וסיגופים לעיל, ו**בהליכות שלמה** (ח"א פ"ו הערה 23) הובא מכתב מבעל **המנחת שלמה** שבין הדברים שכתב לבעל תשובה בסדר **עשיית התשובה**, כתב, 'יסגף עצמו באחת מהמותרות שהוא מאד אוהב את זה, סגירות או שוקלד וכדומה מהמותרות שהוא רגיל בהם ואינם נותנים כח ובריאות לגוף'.

התרת נדר שנדר להצלת בנו

בסוגיין. מעשה בהילני המלכה שהלך בנה למלחמה, ואמרה אם יבוא בני מן המלחמה בשלום הריני נזירה שבע שנים.

בשו"ת חתם סופר (יו"ד סי' י) הביא בשם **המהר"מ מינץ** שאמר שרבינו יהודה החסיד בצוואות כתב שלהתיר לעצמו נדר שנדר בעת צרה, הוא חשש סכנה, והוא קאמר שם שלא נתפשט צוואותיו של ר"י חסיד לחוש להם.

ובמשמרת שלום (יו"ד סי' רכח אות ז) כתב בשם שו"ת גבעת פנחס חש בזה משום סכנה.

אמנם **בשו"ת מהרי"א** (יו"ד סי' צט) צידד לענין נודר בעת צרה שהוא דרבנן, וספק דרבנן להקל שיתיר לו נדר שנדר בעת שחלה בנו לצום בכל שנה יום שנולד בנו וקשה עליו להתענות ויתיר לו נדרו, וכתב שם 'עוד נראה ליתר שאת יפדה התענית כמו שהביא **הרמ"א** (או"ח סי' תקסח) בשם י"א ואף **שהרא"ש** שם חולק על זה אלא בני"ד לפי דעתי רשאי להתירו אלא מהיות טוב יעשה גם זאת ליתר שאת שיפדה תעניתו.

אמירת תלמיד שלום לרבו

בספר חסידים (סי' צו) כתב: אל יתן שלום לרבו כדרך שנותנים חברים זה לזה, ולא יחזיר שלום כדרך שמתזירים שלום, אלא שוחה לפניו ביראה וכבוד, ואומר שלום עליך רבי ומורי.

דין זה מבואר בברכות (כ:): כמבואר **ברש"י ותוספות** (ברכות כז:), אולם **הרא"ש** כתב שבירושלמי משמע שאין תלמיד נותן שלום לרבו כלל, אך דעת הבבלי אינה כן שהרי אמרו ששיעור תוך כדי דיבור הוא כדרך שאלת תלמיד לרב, הרי שהתלמיד שואל בכבוד רבו.

אך **החיד"א** (ברית עולם שם) העיר על ראיית **הרא"ש** מסוגיין, שהרי גם בירושלמי מובא הדין של שיעור תוך כדי דיבור שהוא כדי שאילת תלמיד לרב, הרי שאין מכך ראייה שהתלמיד שואל בשלום רבו.

להלכה כתב **השולחן ערוך** (יו"ד סי' רמב ס"ז) לא יתן שלום לרבו ולא יחזיר לו שלום, כדרך שאר העם, אלא שוחה לפניו ואומר לו ביראה ובכבוד 'שלום עליך רבי', ואם נתן לו רבו שלום, אומר לו: 'שלום עליך מורי ורבי'.

אך **הרמ"א** לאחר שכתב שכן נוהגים, הביא דעת יש אומרים שאין לתלמיד לשאול בשלום רבו כלל, שנאמר (איוב כח ט) 'ראוני נערים ונחבאו'.

בפתחי תשובה (ס"ק יא) ו**ברעק"א** (גליון שם) ציינו לדברי **הפנים מאירות** (הקדמה לשו"ת ח"א) שכתב שאם התלמיד עובר לפני הרב, ואינו נותן לו שלום, הרי זה דרך בורות.

בסידור **היעב"ץ** (מוצאי שבת) כתב שהתלמיד יאמר לרבו באימה בכפיפת ראש ובכבוד 'שלום עליך רבי ומורי ושבוע טוב'.

דיבור ב'גוף שלישי' לרב או לאב

השדי חמד (מערכת ל אות קכב) הביא בשם **המטה אפרים** (סי' תקב סי"א) שכשמדברים לאדם מכובד אומרים לו לשון נסתר, וכתב השדי חמד שכן פשט המנהג בין הספרדים לתת הבלדל בין אדם לאדם, ואם גדול מדבר לקטן מדבר לו בלשון

יחיד ונוכח כגון 'אתה לך תקח', וכיוצא בזה, ולאדם בינוני במעלתו אומר בלשון רבים ונוכח 'אתם' 'לכם' וכיוצא, ולאדם גדול אומר בלשון נסתר כגון 'כבודו יבוא' וכיוצא בזה.

אמנם כתב **החתם סופר בתורת משה** (פרשת תולדות ד"ה קום נא) בשם רבו הגאון ר' נתן **אדלר זצ"ל** שיהודים מדברים לאביהם בלשון נוכח, וגוים מדברים בלשון נסתר, ולכן יעקב אבינו אמר ליצחק אבינו 'קום', ועשיו אמר 'קום'.

בטעם הדבר ביאר **החתם סופר** שלשון נוכח מורה על קירוב ודיבוק, כמו שאנו מדברים אל הקב"ב בלשון נוכח מאחר ואנו דבוקים בו. והיות ועם ישראל דבוקים זה בזה כגוף אחד, וברא מזכי אבא, על כן אנו מדברים בלשון נוכח. **ובכלי יקר** (בראשית כז לא) כתב שעשיו דיבר לאביו בלשון נסתר מרוב רום לבבו.

והנה **בערוך השולחן** (יו"ד סי' רמב ס"ח) כתב שבזמן הקדמונים היו מדברים הכל בלשון נוכח, ולכן אמרו לרב: שלום 'עליך' רבי [כמבואר בסוגיין], אבל עכשיו מדברים לאדם נכבד בלשון רבים, ואומרים: שלום 'עליכם', וכל שכן שיש לדבר באופן זה עם הרב, ולא לומר לו 'אתה'.

אך הבן עם אביו ידבר בלשון נוכח, ואפילו אם הוא תלמידו, כיון שלאביו ואמו ואחיו ואחותו מדברים בלשון נוכח, ואם ידברו ביניהם בלשון רבים, לא יהיה אלא מן המתמיהים, וכן המנהג פשוט בכל המדינות.

ועיין **בליקוטי חבר בן חיים** (ח"א פרשת חיי שרה), **בשו"ת דברי מלכאל** (ח"ב סי' עד), ובספר **חוט המשולש ברכי יוסף** (עמוד סז) מה שכתבו בענין זה.

נזיר כח

היוצא ידי חובת ברכה מחבירו, והמברך הפסיק בדיבור לאחר הברכה

הלכה פסוקה היא, שהשומע ברכה מחבירו, ונתכוון השומע לצאת ידי חובתו, והמשמע כיון להוציא, יצא השומע ידי חובה.

אם המברך הפסיק ודיבר לאחר הברכה, כגון שבירך על מאכל ודיבר לאחר הברכה קודם שאכל את המאכל, עליו לברך שוב, ולא יצא ידי חובתו, כמבואר בשולחן ערוך (או"ח סי' קסז ס"ו). ובפוסקים דנו מה דינו של השומע, אם הוא ענה אמן מיד לאחר ששמע את הברכה ולא הפסיק בדיבור, אם יצא הוא ידי חובתו, או שמא כיון שהמברך הפסיק בדיבור, והוא עצמו לא יצא ידי חובתו, אינו יכול להוציא את השני, וגם הוא צריך לחזור ולברך.

בפרי מגדים (או"ח סי' קסז משב"ז סק"ח) כתב שהשומעים יצאו ידי חובתם, כיון שהם לא הפסיקו בדיבור, והוכיח כן מהדין המבואר ברמ"א (שם סי' רט ס"י). אך בחקקי לב (ה"א סי' ה) הביא דבריו, ודחה ראייתו, ואדרבא כתב להוכיח משם שאם המברך לא יצא ידי חובתו כיון שהפסיק בדיבור, גם השומעים צריכים לחזור, כיון שהם אינם עדיפים מהמברך עצמו.

ראיה לנידון זה הביא הגר"ח פאלאגי ממה ששנו בסוגיין אם בעל מיעקר עקר, או מיגז גיז, וכתבו שהנפק מינה הוא לאשה שנדרה בניזיר, ושמעה חברתה ואמרה ואני, ושמע בעלה של ראשונה והפר לה, שאם הבעל עוקר את הנזירות, גם אשתו הותרה וגם חברתה. ואם 'מיגז גיז' רק אשתו הותרה וחברתה לא הותרה. ולקמן (כב). אמרו, תא שמא דתניא בהדיא: האשה שנדרה בניזיר, ושמעה חברתה ואמרה ואני, ובא בעלה של ראשונה והפר לה, היא מותרת וחברתה אסורה. רבי שמעון אומר: אם אמרה לה הריני כמותיך, שתיהן מותרות.

ובתוספות מבואר שמחלוקת תנא קמא ורבי שמעון אינה אלא באופן שאין ברור שהחברה התכוונה לומר שתהא כמו חברתה בין לאיסור ובין להיתר [והיינו כשאר'ה 'ואני'], אך כל שמבורר שהיא התכוונה לומר שברצונה להיות כמו חברתה ממש בין לאיסור ובין להיתר, והיינו כשארמ'ה ['הריני כמותיך'] הרי היא ממש כמותה, ואם בעלה היפר לה גם נזירות חברתה מותרת.

נמצינו למדים שלדעת רבי שמעון ששתיהן מותרות, היינו מפני שזו תלויה בזו, וכך גם כאן לגבי ברכה, שהאחד סומך דעתו על השני, כיון שהאחד לא יצא ידי חובתו גם השני לא יצא ידי חובה. ואין לומר שרק לגבי נדר הדין כן מאחר שהיה לחברה כוונה מפורשת שתהיה כמו חברתה, שהרי גם בברכה כשעונה אמן כוונתו לצאת ידי חובה ולהיות כמו המברך, ויתירה מזו אף אם השומע התכוון שברצונו לצאת ידי חובה אף אם המברך עצמו לא יצא ידי חובה, אין כוונה זו מועילה כיון שאינו תלוי בכונתו לבד כמו הנודר שיכול לנדור כפי מה שהוא רוצה, אלא הוא תלוי בדעת אחרים ודעת ורשות אחרים עליו. ולמעשה כתב שכיון שנראה יותר כצד זה שצריך השומע לחזור ולברך, על כן ישמע הוא שוב את הברכה מחבירו שהרי הוא ודאי צריך לחזור ולברך.

אמנם בשו"ת שמחת כהן (או"ח סי' מט) הביא ראיה זו, וכתב לדחות שאפשר לומר שלדעת רבנן שהאחת מותרת וחברתה אסורה, הרי שאינם תלויים זו בזו, ואם כן גם בנידון הברכה יש לומר שאין תלויים זה בזה, ואפילו לר"ש, יש לומר שבנדרים כיון שלכך נתכוונה שתהיה כמו הראשונה לכן דינה כן, אבל לגבי ברכות שלא נתכוון השומע כי אם לצאת בברכתו, ואין כוונתו ללהצטרף גם למה שקלקל אח"כ הברכה ע"י ההפסקה.

ובמשנה ברורה (או"ח שם ס"ק מג) כתב, 'אם המברך שח קודם שטעם, אף שהשומעים לא שחו כלל, משמע מהפוסקים לכאורה ששוב אינם יוצאים בהברכה, וצ"ע לדינא'.

כפתור

וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין

וכי באיזה נפש חטא זה, אלא מפני שציער עצמו מן היין. הוא הנאת הגוף, ומה צער יש לנפש במניעת האדם משתייתו. ונ"ל בס"ד, כי בכל מאכל ומשקה יש תערובת ניצוצי קדושה, והאדם מברר הניצוצי קדושה בשתייתו ואכילתו על ידי הברכה, ואלו הניצוצות הקדושה שייכים לנפש שלו והמה הנאת הנפש, וכמ"ש על פסוק (תהלים קז ה) 'רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף', ולכן במניעת האדם מאכילה ושתיה בכל מין מאכל ומשתה יש צער לנפש מצד הברור, שהוא הנאת הנפש, דאכילה אין כאן ברור אין כאן, ועוד זאת יש צער נוסף לנפש במניעתו משתיית היין, כי הפגם של עץ הדעת שהיה אצל אדם וחיה, אשר בעבורו באו התולדות לתקן עד סוף כל הדורות, הוא היה ביין למאן דאמר ענבים סחטה לו ושתה, וידוע דכל מה שאמרו רז"ל בדבר זה, דחד אמר חטה וחד אמר תאנה היה (סנהדרין ע:), וכן שאר דיעות, כולם אמת, דהא איתא והא איתא, א"כ שתיית היין יעשה האדם בו תיקון לחטא אדם הראשון, המגיע לחלק נפשו, והוא על ידי שישתה ויברך עליו בכונה, ולכן יש כמה דברים של מצוה שקבעו אותם על היין, שהם מצות קדוש שבת ויום טוב, ומצות הבדלה, ומצות ברכת המזון, ומילה, ואירוסין ונשואין, וכיוצא, כדי לתקן בזה חטא אדם הראשון, מה שנעשה ביין, ועל כן זה הנודר בניזיר, שאסר היין עליו ונמנע מן שתייתו, עשה צער לנפשו, ולכך כתיב ביה אשר חטא על הנפש. ונראה לרמז בס"ד במלוי אותיות יין יש מספר ע"ו, כמנין ניחח, לרמז שאם אדם שותהו ומכוין בו לשם שמים, תהיה שתייתו מקובלת ורצויה לפני השי"ת כריח ניחח, ולזה דקדק בעל המאמר ואמר שצער עצמו מן היין, רצה לומר מן הרמז באותיות יין, שהוא מספר ניחח, אשר ביטל זה בניזירותו.

(בן יהוידע לרבי יוסף חיים מבאגדד צ"ל)

נזיר טהור נמי חוטא הוא וכו' הואיל ושנה בחטא

הענין דלא כתיב חוטא אצל נזיר טהור. עיין לעיל (ב: בתוס' ד"ה אמאי וז"ל וי"ל דטהור נמי קצת קרי ליה חוטא ומ"מ המצוה רבה על החטא. והנה הכלל הוא כי אגלאי מלתא למפרע וזה ידענו כי מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה ולא תבוא תקלה לידי עושי מצוה רק לידי עושי עבירה ואם הוסיף טוב א"כ אגלאי מלתא למפרע כי בתחלה ג"כ עשה טוב ואם לבסוף באה תקלה לידי כי נטמא א"כ אגלאי מלתא למפרע כי גם בתחלה לא עשה כהוגן ועבירה גוררת עבירה. ולכן מתחילה אין כתיב חוטא דהלא הרוב הוא עושה מצוה אך אח"כ כשנטמא א"כ ראייה שמתחילה ג"כ חטא במה שציער עצמו דהלא גרם לעבירה אחרת ולכן כתיב חוטא דוקא כשנטמא.

(עין אליהו על העין יעקב)

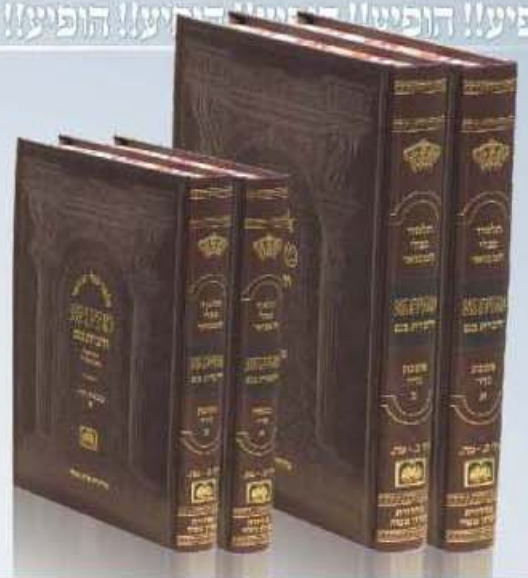
וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין

מליצת שציער שהיה ראוי לומר שלא שתה יין. והכונה דהנודר סובר שרצון הב"ה להיות האדם מצער את עצמו לכן בדעתו שעושה מצוה להיות נזיר ומצער עצמו מן היין. ובאמת הענין בהיפך שרצון הבו"ה שיתענג האדם בכל הטוב שברא הב"ה בעולם. לכן נקרא חוטא על שחשב שמצוה לצער עצמו.

(לשמוע בלימודים, דף יט.)

הופיע!!

'מת'בתא' מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר בשני כרכים בלבד!

<p>ספרים בזול / ענק הספרים אשדוד, חלפתא 10</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>ניטלר בני ברק, קוטלר 16</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>ספרי הקריה קריית ספר, אבני נור 26</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>סופר ספר בלוטניק בני ברק, חזון איש 23</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>אוצר ספרי קודש בני ברק, קדושת ירו 7</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>
<p>יפה נוף ירושלים, בר אילן 1 פינת שמואל הנביא</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>ספרי הישיבה ירושלים, בית ישראל 1</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>בית מסחר ספרים בית ישראל 2</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>גירסה ספרים (מול ביה"כ'ס זכרון משה) ירושלים, חפץ חיים 13</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>מאורות החיים ירושלים, עמסוס 11</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>
<p>יפה נוף בני ברק, דביר בכר ישיבת שומרון</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>פינקלשטיין שרייב ירושלים, מאה שערים 16</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>ווים ספרים ירושלים, אשתרי הפרחי 3</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>שיינקיס ירושלים, פתח תקוה 16</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>ספרי מאה שערים ירושלים, מאה שערים 15</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>
<p>יפה נוף בני ברק, ברטנורא 3</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>קוסמן ירושלים, סורוצקין 31 ב'</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>ויסבקר לבוש מרדכי 4</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>ספרי האוצר בני ברק, נן דוד 22</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>מרכז הספר דושינסקי בית שמש, חזון איש 17</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>
<p>יפה נוף בני ברק, נדא 45</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>רובינשטיין ספרים ירושלים, נור יולדת 6</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>מרכז הספר מאידוביץ ירושלים, יחזקאל 5</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>ספרית בית ד' בית ד' עילית, אלעזר הסדעי 11</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>פלדהיים בית שמש, חזון איש 4</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>
<p>יפה נוף (התנועה החדשה) בני ברק, מרכז ריפונים</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>המסורה ירושלים, תבוק 8</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>מקור הספר ירושלים, מלכי ישראל 3</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>ספרי שרנא אשדוד, אלעזר בן חורקנט 12</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>פלדהיים בני ברק, רבי עקיבא 113</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>
<p>ספרי האוצר פתח תקוה, הסתדרות 3 03-9130454 /</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>וינגרטן ירושלים, מאה שערים 7</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>ספרים סטור ירושלים, עלי הכהן 18</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>ספרי ירושלים ירושלים, נדא 14</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>	<p>בית הספרים בני ברק, חזון איש 15</p> <p>ניתן להשיג אצלי את מתיבתא מהדורת 'ודברת במ' מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!</p>

להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות

תורה מפוארה בכלי מפואר

יריד הספרים
בית שמש, שד הקישון 48

ניתן להשיג אצלי את **מתיבתא מהדורת 'ודברת במ'** מסכת נויר ב-2 כרכים בלבד!

רוכשים מנוי לחיילים של תורה!

הצטרף לרבבות מנויי מהדורת 'ודברת במ' ותחוש מחויבות להשלים את חוק לימודך בעזרת 'מתיבתא' תוכל לענות בחיוב על השאלה "קבעת עיתים לתורה?"

**בין אם החברותא נמצא ובין אם לא-
אתה תמיד לומד**

מתיבתא

הביאור הברור והמקיף ביותר!

נערך ע"י צוות ענק של ת"ח מופלגים בסגנון צה ורהוט

מוקד המנויים: 1800-22-55-66

במתיבתא לומדים טוב יותר